

POLIOMYELIT

(ÇOCUK FELCİ)

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Aşı ve hijyen korur!

Poliomyelit nedir?

Poliomyelit (kısaca polio veya çocuk felci olarak da adlandırılır) kolayca bulaşabilen bir virüs hastalığıdır. Poliovirüs enfeksiyonu kalıcı felce ve ölüme yol açabilir. Aşının henüz uygulanmadığı dönemlerde dünya genelinde yabani poliovirüsler yaygındı. Bu virüslerle temas genellikle çocukluk çağında oluyordu. Bu da çocuk felci adını almasına neden olmuştur.

Günümüzde hastalığa karşı güvenli ve aynı zamanda güvenilir etkiye sahip aşılar var. Almanya'da 1998 yılından bu yana sadece inaktif çocuk felci aşıları kullanılıyor. Bazı ülkelerde ise hala zayıflatılmış canlı virüs aşıları (ağızdan aşılama) uygulanıyor. Ağızdan aşılama yapıldıktan sonra aşılama kullanılan virüsler aşının uygulandığı kişinin dışkıyla dışarı atılımı birkaç hafta boyunca devam edebilir. Bu aşı virüsleri normal şartlarda hastalığa neden olmaz. Ancak genetik değişime uğrayabilir ve sonrasında sinir dokusunda yabani poliovirüslerle aynı hastalığı tetikleyebilirler. Bu tip virüslere ise oral aşı kaynaklı poliovirüs adı verilir.

Günümüzde yabani poliovirüslere sadece Afganistan ve Pakistan'da rastlanıyor. Oral aşı türevi poliovirüsler ise dünya çapında sıklıkla gözlemleniyor.

Poliomyelit nasıl bulaşır?

İnsandan insana

Patojenler dışkı ile atılır ve temas enfeksiyonu (dışkı-el-ağız) ile yayılır. Virüsler eller aracılığıyla ağıza girdiğinde bulaşma meydana gelebilir.

Öksürme ve hapşırma yoluyla bulaşma, enfeksiyon başladıktan sonra kısa bir süre boyunca mümkün olabilir.

Su yoluyla

Dışkı ile kirlenmiş içme suyu veya havuz ve göl suyu enfeksiyon kaynağı olabilir. Almanya'da genel nüfus için atık su çoğunlukla bir enfeksiyon kaynağı teşkil etmez.

Hastalarda ne gibi hastalık belirtileri görülür?

- ▶ Hastalığa yakalananların büyük bölümünde (yüzde 70'in üzerinde) enfeksiyon belirti göstermeden ilerler.
- ▶ Hastalığa yakalananların yaklaşık yüzde 4 ila 8'inde enfeksiyondan 6 ila 9 gün sonra ateş, mide bulantısı, boğaz ağrısı, karın ağrısı, kas ağrıları veya baş ağrıları ortaya çıkar.

Nadir durumlarda **merkezi sinir sistemi** de etkilenir:

- ▶ Enfekte kişilerin yaklaşık yüzde 2 ila 4'ünde felç belirtisinin görülmediği menenjit meydana gelir. Tipik belirtileri ateş, boyun tutulması, sırt ağrısı ve kas kramplarıdır.
- ▶ Çok ender olarak (enfekte kişilerin yüzde 0,1 ila 1'inde) şiddetli sırt, boyun ve kas ağrısına ek olarak, genellikle vücudun sadece bir tarafında olmak üzere kollarda, bacaklarda veya diğer kaslarda felç veya güçsüzlük görülür. Bazı felçler kalıcı olabilir.
- ▶ Sonradan ortaya çıkan etkiler (post-polio sendromu): Çocuk felci enfeksiyonundan yıllar sonra kas güçsüzlüğü ve kas erimesi artabilir veya yeniden ortaya çıkabilir.

Hastalığın kuluçka süresi ne kadardır ve bulaşıcılık ne kadar sürer?

Felç belirtileri görülmeden ilerleyen hastalıklarda, enfeksiyon ile belirtilerin başlaması arasında ortalama 3 ila 6 gün geçer (kuluçka dönemi). Felç belirtileri genellikle enfeksiyondan 7 ila 14 gün sonra ortaya çıkar. Virüs bulaşmış kişiler, herhangi bir hastalık belirtisi göstermeseler bile virüsü başkalarına bulaştırabilirler. Virüs, enfeksiyondan en erken 36 saat sonra boğaz salgılarında tespit edilebilir ve bir hafta boyunca orada kalabilir. Virüsün dışkı ile atılımı 2 ila 3 gün sonra başlar ve 6 haftaya kadar sürebilir. Hatta bağışıklık yetmezliği gibi özel durumlarda bu süre aylar ya da yıllar olabilir.

En fazla risk altında bulunan kişiler kimlerdir?

Aşı ile korunmayan veya yeterli düzeyde korunmaya sahip olmayan herkes çocuk felcine yakalanabilir. Tam bağışıklama sayesinde yabani poliovirüsler ve oral aşı kaynaklı poliovirüslerin neden olduğu hastalıklara karşı koruma sağlanabilir.

POLIOMYELIT (ÇOCUK FELCİ)

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

- ▶ Çocuk felci hastalığını tedavi etmek için özel bir tedavi yöntemi yoktur. Sadece semptomların tedavisi mümkündür.
- ▶ Çocuk felci şüphesi olan kişilerin, daha fazla yayılmayı önlemek adına derhal hastaneye yatırılarak izolasyon altına alınması gerekir.
- ▶ Enfekte olmuş kişilerle temas eden kişilerin aşılama durumlarına bakılmaksızın mümkün olduğunca erken aşılantmaları gerekir.
- ▶ Aşı ile yeterince korunmayan temaslı kişilerin, enfekte kişiyle son defa temas etmelerinin üzerinden en az 1 hafta geçene kadar kamuya açık tesislere girmemeleri gerekir. Ayrıca, 24 ila 48 saat aralıklarla virüsün saptanmadığı iki dışkı testi yapılmalıdır.

Kendimi nasıl koruyabilirim?

Aşılama

Daimi Aşı Komisyonu (STIKO), inaktif çocuk felci aşısı (IPA) ile aşılama yoluyla çocuk felcine karşı tam bağışıklama yapılmasını önermektedir:

- ▶ **Emzirme çağındaki bebekler için:** Yaşamın ilk yılında üç doz aşı ile temel bağışıklama (2, 4 ve 11 aylıkken). Erken doğan bebeklere dört doz aşı yapılır (2, 3, 4 ve 11 aylıkken).
- ▶ **Çocuklar ve ergenler için:** 9 ila 16 yaşlarında bir doz hatırlatma aşısı.
- ▶ **Telafi aşıları:** Eksik doz aşılar **her yaş grubundaki kişilere (yetişkinler dahil)** derhal uygulanmalıdır.
- ▶ Yabani tip poliovirüslerin mevcut olduğu veya ağızdan alınan aşı türevi poliovirüslerin dolaşımında olduğu ülkelere **seyahat edenler için:** Ülkeye bağlı olarak, kısmen belgeleme zorunluluğu olan farklı [aşılama tavsiyeleri](#) vardır.
- ▶ **Özel meslek alanlarında çalışan kişiler için** (örneğin mülteciler için toplu konaklama merkezlerinde çalışan personel, hasta insanlarla temas etme ihtimali olan sağlık personeli ve enfeksiyon riski olan laboratuvarlarda çalışan personel): mesleki risk devam ettiği süre boyunca her 10 yılda bir hatırlatma aşısı.

Kendinizin veya yakınlarınızın aşılarının tam olup olmadığından emin olmadığınız durumlarda doktorunuza danışın.

Hijyen

Poliovirüsler dışkı ile atıldığından ve esas olarak temas enfeksiyonu yoluyla bulaştığından, iyi bir el hijyeni son derece önemlidir. Tuvaletten sonra, yiyeceklerinizi pişirmeye başlamadan önce ve yemekten önce ellerinizi iyice yıkamanız enfeksiyon riskini önemli ölçüde azaltır.

Nerelerden bilgi edinebilirim?

Daha fazla bilgi isterseniz bulunduğunuz yerdeki sağlık dairesi size hizmet vermeye hazırdır.

Daha fazla (özel) bilgiyi internette Robert Koch Enstitüsü'nün web sitesinde bulabilirsiniz (www.rki.de/polio). Bu sitede ayrıca STIKO ve DTG e.V.'nin seyahat aşılarına ilişkin tavsiyelerine de ulaşabilirsiniz. (www.rki.de/DE/Content/Kommissionen/STIKO/Reiseimpfung/reiseimpfung_node.html).

Aşılama ve hijyen yoluyla enfeksiyondan korunma hakkında daha fazla bilgiyi Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung adındaki [sağlık alanında aydınlatma hizmeti veren federal danışma merkezi] merkezin web sitesinde bulabilirsiniz (www.impfen-info.de/polio, www.infektionsschutz.de).

STEMPEL

Yayımcı:

Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, Köln.
Tüm hakları saklıdır.

Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. iş birliği ve Robert Koch-Institut onayıyla hazırlanmıştır.

Bu kamu bilgilendirmesi www.infektionsschutz.de ana sayfasında ücretsiz indirilebilir.